

Myndigheten för radio och tv
Granskningsnämnden
Box 33
121 25 Stockholm-Globen

Stockholm, den 22 november 2011

**Begäran om granskning av programmet Filmklubben presenterar:
Miraklet i Lourdes, SVT2, 2011-11-12, kl. 21.30**

Romersk-katolska kyrkan önskar att Granskningsnämnden prövar om Filmklubbens presentation av filmen Miraklet i Lourdes uppfyller de krav på opartiskhet, saklighet och hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft som gäller för sändningar i SVT.

Det anmälda programmet uppgavs utgöra en presentation av filmen Miraklet i Lourdes, men bestod i själva verket till stor del av olika felaktiga och kränkande påståenden om Katolska kyrkan och katoliker (se bifogad utskrift av programinnehållet). Någon möjlighet för Katolska kyrkan att bemöta kritiken gavs inte.

Vi anser att det anmälda programmet strider mot bestämmelserna om opartiskhet, saklighet och hänsyn till televisionens genomslagskraft på följande grunder:

Opartiskhet

I programmet framförde programledaren allvarliga anklagelser mot Katolska kyrkan. Programledaren påstod felaktigt att Katolska kyrkan tar betalt för att meddela förlåtelse för synder. Han gjorde felaktiga och fördomsfulla uttalanden om biktens sakrament och om avlat. Den påstådda kommersen uppgavs pågå ”som aldrig förr” i Lourdes, som liknades vid ett ”Katolska kyrkans Disneyland”. Katolska kyrkan fick ingen möjlighet att i programmet försvara sig mot dessa anklagelser.

Vi anser också att det var fråga om en sådan ensidig behandling av Katolska kyrkan och Kyrkans lära samt sådana värderande uttalanden som inte borde vara tillåtna i detta sammanhang.

Saklighet

Till skillnad från vad programledaren påstod har Katolska kyrkan aldrig tagit betalt för att meddela syndernas förlåtelse. Avlat har heller aldrig inneburit ett "frikort" som rika människor kunde köpa för att få komma till himlen. Programledarens påståenden i denna del är felaktiga och vilseledande.

Katolska kyrkan har alltid varit tydlig med att avlat inte innebär att få förlåtelse för synder utan har att göra med syndens följder. Även om en människa i bikten har fått förlåtelse för en synd så kvarstår nämligen de skador som synden har orsakat. Ofta är det inte möjligt för människan själv att reparera dessa skador. Botgöring och avlat är därför ett sätt att med ord eller handling be Gud att läka de sår som den redan förlåtna synden har orsakat. Det handlar också om att visa att ens ånger och vilja att bättra sig är allvarligt menade. Avlat har under Katolska kyrkans historia t.ex. inneburit att be vissa böner, vallfärda till en viss kyrka, hjälpa nödlidande eller skänka pengar till goda ändamål. Det sistnämnda kom dock ibland att missbrukas, vilket ledde till att Kyrkan under 1500-talet avskaffade den s.k. penningavlaten. Men inte heller dessförinnan var syftet med avlaten att köpa sig syndernas förlåtelse eller köpa ett "frikort" till himlen.

Programledarens felaktiga resonemang om att Katolska kyrkan tar betalt för "sjäsliga tjänster" fortsatte med påståendet att i Lourdes "pågår kommersen som aldrig förr". Lourdes liknades vid ett "Katolska kyrkans Disneyland". Vi vill här påpeka att de många souveniraffärerna i staden Lourdes inte ägs av Katolska kyrkan utan av olika enskilda näringsidkare på samma sätt som på vanliga turistorter runt om i världen. Inom det område i Lourdes som Katolska kyrkan förvaltar och har möjlighet att kontrollera är det inte tillåtet att driva souveniraffärer. Tvärtom utmärks det katolska Lourdes av att verksamheten till största delen bygger på ideella insatser. Över 100 000 volontärer ställer varje år upp utan ersättning för att hjälpa till med att ta hand om sjuka och andra pilgrimer som kommer till Lourdes för att be och uppleva gemenskap och glädje. Det verkar inte sannolikt att SVT har kontrollerat eller ens reflekterat över rimligheten i de sakuppgifter som lämnades i programmet i denna del.

Vi vill också ifrågasätta vilken relevans som de olika resonemangen om Katolska kyrkans påstådda försäljning av syndaförlåtelse och annan kommers har för innehållet i den efterföljande filmen.

Hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft

I programmet framförde programledaren med ett raljerande tonfall felaktiga och fördomsfulla påståenden om Katolska kyrkan och dess sakrament, använde uttrycket "dra ner brallorna" i samband med omnämnandet av katolikernas högste andlige ledare samt betecknade katoliker som "anhang". Vi anser att inslaget är uppenbart kränkande mot människor som tillhör Katolska kyrkan. Till och med programledaren själv synes anse att presentationen är "blasfemisk", "antikyrklig" och kan medföra att troende vill byta kanal (se utskriften, rad 4 och rad 26).

Vikten av en granskning

Jag skulle vilja avsluta med en personlig reflexion. Katolska kyrkan i Sverige har tiotusentals medlemmar som har kommit hit som flyktingar eftersom de har varit förföljda i sina ursprungsländer och riskerat att bli dödade för att de är katoliker. För mig är det smärtsamt att dessa redan utsatta människor blir betecknade som ”anhang” av företrädare för den licensfinansierade televisionen samt att de får höra sin religion och sin högste andlige ledare bli förlöjligade på det sätt som skedde i programmet.

Jag hoppas att Granskningsnämnden kommer fram till att uttalandena i programmet inte är förenliga med de regler som gäller för sändningar i SVT. Ett sådant beslut skulle vara ett värdefullt bidrag till ett mera respektfullt och tolerant samtalsklimat i det svenska samhället, särskilt när samtalet berör människor som är i minoritet på grund av sin religion, sin härkomst eller av andra orsaker.

Biskop Anders Arborelius ocd
Stockholms katolska stift

Kontaktperson:

Nina Norlin, stiftsjurist
nina.norlin@katolskakyrkan.se